

ՔՍԱՆԶՈՐՍԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարեկանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».

կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Տ է Լ Է Ք օ Ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

Տ է Լ Է Ք օ Ն № 253.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Կիրակի օրը, յուլիսի 28-ին, քաղաքային վարչութեան նախկին ինժեներ

Կ Ա Ր Լ Մ Է Լ Ի Բ - Ա Դ Ա Մ Ե Ա Ն Յ Ի

մահվան տարեգարծի առիթով խօշիվանքի գերեզմանոցում կը կատարվի հոգեհանգիստ, առաւօտեան ժամը 11-ին:

1—1

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հեռագիրներ. Հայոց խառն ժողովը.—ՆՅՈՒԹԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, Բանտարական գործադու Պետերբուրգում. Տնտեսական վարչական մի խնդիր. Նախակ Ախալքալաքից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արևմտեան պետութիւնները և արեւելեան քրիստոնէականները. վերջին տեղեկութիւններ. Ֆրանսիական լրագրի ձայնը. Նամակ Ֆրանսիայից. Նամակ Թիւրքիայից. Արտաքին լուրեր.—ՀԱՆԱՊԱՐԿՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԱՄՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Փաստեր և մտքեր:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

(Ռուսաց գործակալութեան)

Կ. Պօլսից, յուլիսի 25-ից, ստացանք հետեւեալ հեռագիրը. «Թիւրքաց լրագրի» ներքին խմբագրութեան, որ հայոց պատերազմի հարձակումը ընդունված է: Հրաման է տրված պատերազմական տեղապահ նշանակելու մասին»:

Իսկ երէկ, յուլիսի 26-ին, ստացանք հետեւեալ հեռագիրը Կ. Պօլսից. «Հայոց պատերազմի իր հրաժարականը պատճառաբանել է նրանք, որ Բ. Գուգը բաւականաչափ չէ պաշտպանում իր հովուական-տական գործունէութիւնը: Պատրիարք կը լինի, հաւանորէն, արքեպիսկոպոս Յովհաննիսն»:

ՀԱՅՈՑ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

(«Daily News»)

«Հայոց պատերազմարանի խառն ժողովի անդամների կանչվելը ոստիկանութեան միմիայն մօտ» Կ. Պօլսում նկատվում է ընդհանրապէս և նոյն

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՓԱՍՏԵՐ ԵՒ ՄՏՔԵՐ

IV

Վենիցիան և Լճմիածինը միմեանց ձեռք մեկնեցին: Մենք զգում էինք, որ դա կրօնական փոխադարձ ատելութիւնի հեռանալու և ազգայնական չէզոք հողի վրա եղբայրանալու փորձ է: Գիտէինք որ դա մենամարտութեան հրաւեր է, և «Մշակի» № 37-ի մէջ փորձեցինք ցոյց տալ. 1) որ դարերից ի վեր վիճելի մնացած կրօնական հարցերով ոչ ոք այժմ չէ զբաղվում, և 2) որ այդպիսի պայքարը, միշտ առաջ բերելով ուղղահաստատութեան խնդիր, կատարեալ յանցանք է հայերի համար, որոնց հարկաւոր է ոչ թէ կրօնական երկպառակութիւն, ոչ թէ փոխադարձ ատելութիւն սերմանող ֆանատիկոսութիւն, այլ միութեան և համեմատելիութեան ըզրգանումը: ազգայնական գողափառի հովանու տակ: Պէտք էր որ հոգեւորականութիւնը, վերջապէս, հասկանար իր դերը այդ միութեան մէջ, պէտք էր որ նա առաջ քաշէր այդ գողափառը, մտքերը նրան դաւանաբանական խտրութիւններէ: Բայց մեր նկատմութիւնը, որի նպատակն էր հասկանալ կղերին նրա ահաւոր պատասխանատուութիւնը մեր ժամանակի և նրա հասկացողութիւնների առաջ, հաւասարապէս աչ-

իսկ զիջումատիական չըմաններում՝ իբրեւ մի շատ ծանրակշիռ դէպք: Մինիստրը հրամայել էր անդամներին գալ միմիայնութիւնը, բայց կրօնական և քաղաքական ժողովների նախագահներին խնդրելով՝ նա համաձայնեց ընդունել նրանց իր սեփական ընտելութեամբ: Եւ հաջորդեց նրանց պատգամը: Ներկայ էին տաւան և հինգ անդամ, իսկ մինիստրի հետ կար նաև դաւանութիւնների բաժնի վերատեսուչը: Մինիստրը կարգաւ կայսերական իրադէյն, որով հրամայվում էր նրան՝ հաջորդել մինիստրների խորհրդի որոշումը: Նա մերժեց տալ այդ վճռի պատճէնը, բայց, ինչպէս հաջորդում են ինձ արժանաւատաւ աղբիւրից, նա յայտնեց թէ խառն ժողովի անդամները ամբաստանվում են այն բանի մէջ, որ չեն օգնել կառավարութեան խռովարար անձերին զբոսնելու, այլ ընդհակառակը օգնել և պաշտպանել են նրանց: Քահանաները յայտարարվում են յանցաւոր, որ յայտնի համարձակ համակրութեան են ցոյց տալով խռովարարներին: Իբրեւ եղբայրացութիւն, խառն ժողովի անդամները ճանաչվում են անձնապէս պատասխանատու և բոլոր պատճառք դէպքերի համար, և եթէ մինչև այսօր չեն պատժվել, դրանով պարտական են կայսերական ողորմածութեան: Այդ պատճառով նրանք պէտք է հասկանան, որ պոստհետեւ էլ պատասխանատու պէտք է համարվեն կայսրութեան զանազան կողմերում հայերի արած խռովութիւնների համար: Մինիստրը կցեց, որ նա այս յայտարարութիւնը անում է պաշտօնապէս, իբրեւ ոստիկանութեան պետ և տեղեկացնում է անդամներին, որ նրանց հետ ամենախիստ կերպով կը վարվեն, եթէ ապագայում կրկնվեն խռովութիւնները: Ինձ հաւատարմեցին, որ անդամներին թող չի արված որ և է առաւելութիւն անել ի-

բի փուշ գառաւ թէ Լճմիածնում և թէ Վենիցիայում: Դա մի նոր ապացոյց է, որ կղերական ոգին անբարեփոխելի է:

Հայոց տիրացւարանները հեղինակները և բարձր հովանաւորները, ինչպէս վայել է նրանց, յեղաշրջեցին մեր ասածները և սկսեցին արդէն հաւատաւանել, որ մենք խլում ենք նրանցից դաւանաբանական խնդիրներ վճռելու մենաշնորհը: «Արարատի» պատենտաւոր աստուածաբանները համար միշտ ձեռնառու է եղել խօսքը, ինչպէս ասում են, կտուրը գցել: Հետաքրքրականը այդ չէ, ինչպէս հետաքրքրական չէ նաև այն, որ մեծիմաստ գիտնականը «Արարատի» էջերից մեղադրում են մեզ չը հասկանալու, անգիտութեան համար, այն էլ այնպիսի խնդիրներում, ինչպէս է, օրինակ, միաբնակութեան կամ երկաթնալուծի խնդիրը: Հետաքրքրականը մտքերի, հայեացքների և ուղղութեան կատարեալ խաօսի, տառապող անկարողութեան պատկերն է, որ ցոյց է տալիս թէ քանի հակառակ ծակերից է անխնայ հողմահարվում կրօնական ամսագիրը: Մարտնչելով երկաթնալուծի հանդէմ, նա չէ ընդունում և միաբնակութիւնը: Եւ ճիշդ այդպէս էլ նա վարվում է իր ուղղութեան մէջ: «Արարատի» այն տեսակը, որ հրաւեր է կարգաւորում Միթիմարեան կղերին շարունակել միջնադարեան վէճը բնութեան մասին, իր սկզբի երեւանբում վիճարկելով բնութեան հաստատութիւնը և ուղղում, որ այդ վէճերը ժամանակակից են, որ դրանցից է կախված մեր գոյութեան հարցը և մարտնչում է մեր դէմ այն

րանց վրա բարդված ամբաստանութեան դէմ: «Մինիստրութիւնից դուրս գալով խառն ժողովի անդամները գնացին պատրիարքարան, որտեղ կազմեցին մի արձանագրութիւն, որով հերքեցին իրանց վրա բարդված բոլոր մեղադրանքը: Ներքին խմբագրի այդ տեսակ վարմունքի դէմ, յայտարարեցին որ ապօրէն և անիրաւացի է համարել իրանց պատասխանատու եղած դէպքերի մասին: Ընդհանուր կարծիքն այն է, որ այդ արվել է սարսափ գցելու համար և ստիպելու ժողովի անդամներին՝ հրաժարվել ու պատրիարքին առանձնացնել: Խառն ժողովի պաշտօնավարութեան ժամանակը լրանում է եկող տարի մայիսին և ասում են, եթէ ներկայ խառն ժողովը հրաժարվի, ուրիշ ժողով չը պէտք է կազմվի, այլ Բ. Գուգն ինքն պէտք է նշանակի անդամներ»:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒՄ ՊԵՏԵՐԲՈՐԳՈՒՄ

(«Правительственный Вѣстник»)

Աշխատանքների սովորական ընթացքը՝ Պետերբուրգի մի քանի մանուֆակտուրային գործարաններում կանգարվեց այն պատճառով, որ բանուորները հրաժարվեցին շարունակել իրանց պարապմունքները: Գործադուլը, մայիսի 24-ից սկսած մինչև յունիսի 5-ը աստիճանաբար տարածվեց 19 ֆաբրիկաներում, և աստիճանաբար էլ դադարեց տեղի մինչև յունիսի 19-ը *):

Աշխատանքներ դադարեցին սկզբնական պատուով եղաւ այն տարածախնդրութիւնը, որ տեղի ունեցաւ ֆաբրիկաների և բանուորների մէջ: Նոյն կայսերական Մեծութիւնների Սրբազան թագաւորութեան տօնի տեղութիւններ վերաբերմամբ: Վեկավարվելով գործարանական տեսչութեան ցուցմունքներով, գործարանատէրերը դադարեցրին աշխատանքները մայիսի 14-ին, տա-

*) Պետերբուրգում, ֆաբրիկաների և գործարանների թիւն է 484, որոնց մէջ բանում են 79,157 բանուորները, բացի երկաթուղային արհեստանոցները և արձանի գործարանները:

պատճառով, որ մենք ասել էինք թէ ժամանակ է հասկանալ, որ ազգային կեանքի համար աւելի բարձր, մեծ և կենսական հարցեր կան: Այդ տեղ երևան է գալիս կղերական հողին: Բայց նոյն տեսակի վերջին երեւանբում արդէն ուրիշ երգ ենք լսում: Ահա, «Մեր ժամանակ ոչ ոք իրաւունք չունի անցեալի փառքերով ապրելու, մեր պարտքն է միշտ դէպի առաջ գնալ և ոչ երբեք կանգնել և դէպի յետ նայելով անշարժ մնալ: Մենք չենք ուզում որոշել թէ ո՞րն է «Արարատի» արեւելք և ո՞րն է արեւմուտքը: պաշտամունքի այդ երկուստեքները պարզ ցոյց է տալիս, որ ամեն ինչ գեղեցիկ չէ, ինչ որ դրում են Լճմիածնի աստուածաբանները: Գուրս է գալիս որ ասածը կարելի է և չը լսել, չը կատարել: Գուրս է գալիս, որ կարելի է ամեն սեղանի երկրպագել, բայց ոչ մէկին չը հաւատար կան մարդիկ, որոնք կարող են աշխարհի վրա եղած բոլոր հայեացքները կրկնել և հաստատել ամեն տեսակ փաստերով: Կարելի է, օրինակ, շատ լաւ ապացուցանել, որ խաւարի պաշտամունքն է փրկութեան, կարելի է և հակառակը հաստատել: Կարելի է ասել, որ պէտք է ժամանակի հետ դնալ, բայց եթէ հարկաւոր լինի բաց անել մի միջնադարեան վէճ, որից մեր ժամանակը վաղուց է երես դարձրել, ինչու չէ, կարելի է թափ տալ հնութեան փոշիները, ջուր ձեծելու ահագին սանդղի երեսը հրապարակ: Մենք համար, օտակայն, անմեղ չենք կարող լինել այսպիսի գլուխկոծիները, մենք սովորել ենք

լով բանուորներին այն օրվա վարձը, այլ և թող տալով նրանց՝ գործարան չը գալ մայիսի 15-ին և 16-ին, բայց առանց տալու նրանց այդ օրերի վարձը: Իսկ բանուորները իրանց կողմից սնունդ էին, որ ազատ մնան աշխատանքից և այդ երկու օրերը, այն է մայիսի 15-ին և 16-ին, բայց մի և նոյն ժամանակ ստանան իրանց վարձը: Եւ յիշաւ, Նարվսի մասում, չորս գործարաններում այդ օրերին աշխատանքի չը ձեռնարկեցին: Իսկ մայիսի 17-ից սկսած, մի ամբողջ շաբաթ, բոլոր գործարանները բանում էին:

Մայիսի 23-ին, «Ռուսական բանակագործարանի» գրասենյակը եկան 102 աշխատանքի, երեկաներ կազմած, և պահանջեցին իրանց վարձ տալ թագաւորական երեք օրերի համար: Գրասենյակը կատարեց նրանց պահանջը: Գործարանատէրը կողմից կանչված ինսպեկտորին աշխատանքը յայտարարեցին, որ, բացի դրանից, ցանկանում են վարձատրութիւն ստանալ այն աւելորդ ժամանակի համար, որ նրանք բանում են, շնորհիւ այն հանգամանքի, որ մեքենաները գործի են դրվում աւելի վաղ, քան թէ որոշված է, — մօտաւորապէս օրեկան 20 ռուբլէ: Թէև գործարանական վարչութիւնը խօստովանեց, որ այդ պահանջը արգարացի է, այնու ամենայնիւ աշխատանքը մայիսի 24-ին բանեցին մինչև ճաշ միայն, և յետոյ գնացին իրանց տները, և մինչև երկուշաբթի, մայիսի 27-ը, բանելու չեկան, իսկ այդ օրն էլ, մինչև կէսօր բանելով՝ նորից, և այս անգամ վերջապէս, դադարեցրին իրանց պարապմունքները:

Վերև նկարագրված դէպքերը եղան նախանշաններ ընդհանուր գործադուլի, որի իսկական պատճառները պարզվեցին եկտերին-ձօֆեան մանուֆակտուրային գործարանում (Վոլենկին գիւղ, Պետերծօֆեան մասում):

Մօտաւորապէս մի շաբաթ առաջ, եկտերին-ձօֆեան ֆաբրիկայի բանուորները յայտարարեցին գործարանական վարչութեան թէ անհրաժեշտ է կարճացնել բանուորական օրը, որը տեւում է առաւօտեան 6 ժամից մինչև երեկոյեան 8 ժա-

նայել այդպիսի կերպարանափոխութիւններին այնպէս, ինչպէս նայում ենք վաճառանոցի այն խնամողներին, որ խրատում է հանգամանքներին յարմար ապրանքներ ցոյց տալ և գովել:

Մի բան միայն ճիշդ է: «Արարատի» աստուածաբանները այսուհետեւ բաւական միջոց ունեն ցոյց տալու, որ իբրեւ չեն կարողում հին գրքերը: Թեմայի պակասութիւնն այլ ևս չը կայ: «Բազմավէպի» վերջին գիրքը, որ ընդամենը 68 էրեւից է բաղկացած, երկու յօդուածով (29 հրեւի) դուրս է եկել: «Լճմիածնականները» դէմ: Առաջին յօդուածը, որ դուրս է վերջացած, ցոյց է տալիս գրողի օգոստոսիաւ կաթոլիկութիւնը: Նա առաջ է բերել մի շարք փաստաբանութիւններ, որոնք հաստատել պիտի կարողանան թէ Հոօմը եկեղեցիների գլուխն է, թէ Պետրոսի յաջորդը անպատճառ պապն է, թէ օրթոդոքսութեան տեսակետից ոչինչ և ոչ մի բան հաւատար չէ կաթոլիկութեան: Մենք դէմ չենք դրան, մենք անբնական չենք համար, որ հաւատացողը, ջերմեանից կաթոլիկը համոզված լինի թէ իր կրօնն է ամենից լաւը, ամենից ուղիղը, ինչպէս չենք ուզի, որ գերմանացի բողոքականը չը հաւատայ թէ իր պարզ կրօնով նա ամենից ուղիղ և կտրուկ ճանապարհն է գրաւել դէպի արքայութիւն: Խրաքանչիւրին տուած է հաւանալ այնպէս, ինչպէս իր առողջ գաղաղութիւնը, իր սիրտն է ընդունում: Բայց և ոչ մէկին թող չէ արվում ինքնազանջ մի մեծամտութեամբ կրեցնել կրկնօրէն սուգեր: հպարտութիւնը՝ թէ ամեն հայերը Հոօմն ազատեցին, և բաւական

մը, մի ժամկայ ընդհատմամբ՝ ճաշելու համար։ Չը ստանալով բաւարարութիւն՝ աշկերանները, մանողները և փակնապարծները մայիսի 27-ին դադարեցրին իրանց պարապմունքները։ Մայիսի 28-ին նրանց օրինակին հետեցին Կենդիւնի և Միտ-րոֆանեան գործարանների բանուորները։ Մայիսի 29-ին՝—Տրիւմֆալնի, և մայիսի 30-ին՝ Նեպոկի, Նովից, Կոմէշնեկովսկոյ և Վլէքսանդր գործարանների բանուորները։ Սկզբում Նեպոկի, իսկ յետոյ միւս բոլոր գործարաններում՝ գործադուլ արած բանուորները պահանջեցին. — որ բանուորա-կան օրը սահմանադրուի 12 ժամով, այն է առաւօտեան 7 ժամից մինչև երեկոյեան 7 ժամը, 1 1/2 ժամկայ ընդհատումով՝ ճաշկայ հանգստեան համար, որ ճաշկայում օրովի պարապմունք-ներին սկիզբը, համաձայն ներքին կարգապահու-թեան կանոնների, և որ մեքենաների մաքրելը տեղի չունենայ ճաշկայ հանգստեան ժամանակ։ Բացի դրանից զանգառվեցին մի քանի վար-պետների կապիտալարմունքների և քարգահ-ների կաշառք վերցնելու դէմ։

Շարժումը աճում էր։ Աշկերանները, որոնք ըս-կառնեան էին, իրանց տեղը տուեցին աւելի ազդեցիկ, թէև փոքրթիւղ, մանողներին, և սրանք էլ իրանց օրինակով դէպի գործադուլ գրաւեցին մնացած բանուորներին։ Գործադուլ անողների ընդհանուր թիւը հասաւ 14,712-ի։

(Կը չարոհակի)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐՁԱԿԱՆ ՄԻ ԽՆԴԻՐ

Պետական խորհուրդը մի կարևոր որոշում է կայացրել, որ վերաբերում է ի միջի այլոց և մեր երկրին։ Այդ որոշումը աչքի առաջ ունի բարեփոխել այն հիմնարկութիւնները, որոնք այժմ մեր նահանգներում և գաւառներում վա-րում են զէմակի անուանված տուրքերի գործերը, և մշակել նոր՝ աւելի նպատակայար-մար միջոցներ, նոյն գործերը աւելի կանոնաւոր տանելու համար։

Անդրկովկասի ժողովուրդը, բացի պետական հարկից, ապրի է և առանձին հարկ, որ անու-անվում է զէմակի և նշանակված է տեղական պէտքերը հոգալու համար։ Օրինակ՝ այդ գումա-րից են հոգւում այն ծախսերը, որ աղմինիստ-րացիան անում է գաւառական ճանապարհների վրա, բժշկական օգնութեան, հիւանդանոցների հիմնելու և սուրի այդ տեսակ նպատակների համար։

Առաստառն այն նահանգներում, որ հա-տատված են զէմակի, այդպիսի գործերը յանձնված են զէմակիներին։ Տասնեակ տարի-ներին փորձեր ցոյց տուին, որ զէմակիները իրանց վրա վերցրած պարտաւորութիւնները կարողացան կատարել աւելի լաւ և նպատակա-

նաեալ դրանով փողնեղ ապա Հարց է. ինչու համար է Ս. Ղազարի կղերը այդ բոլորը լոյս հանել, ինչու է նա յանկարծ ստանձնել անսխալ պայմանաւորութեան պայմանագրան։ Այն նպա-տակով միայն, պատասխանում ենք, որ կաթո-ղիկական սրբաշնորհն հետ միասին չարէ և այն, թէ էջմիածնական եկեղեցիին աղաւաղել է հին դաւանական սկզբունքները, դուրս է եկել ու-ղիվ ճանապարհից, յեղաշրջել է նոյն իսկ աւե-տարանի մտքերը, նորամուտ գաղափարներ է իւրացրել, երկրպագում է սխալ, խառն խառն հասկացողութիւններին և, օրջո, նա հերետիկոս է։ Ահա այն միջնադարեան կատարութիւնը, որ վաղուց է թաղված, ահա այն անհամակրելի, այն դատապարտելի երևոյթը, որը մենք ատել ենք միշտ։ Նոյն իսկ այն հանգամանքը, որ յո-ղուածագիրը խօսում է մի օտար եկեղեցու մա-սին զրաձգական ատելութեամբ, վատ կերպով քողարկված կրքով, ցոյց է առնում որ դա և մի ընդհանրութիւն չէ, այլ բոլորքովս կրօնական մի կատարութիւն։ Խոստովանում ենք, մենք երբեք չենք համակրել (հազմաթիւ) բանակոխ-ների ձևին, բայց այս անգամ այնտեղ ուղղակի ատելք, որ Հայոցն իրենք, Շիրակացիների գրա-կան բարբերը անտանելի սխալ համարվեն փոքր ի շատէ լուրջ մամուլի մէջ, որ մնաց մի ամ-սագրի մէջ, որ գիտական լինելու յաւակնու-թիւնն ունի։ Շիրակացիի համում է նոյն իսկ այնպիսի յանգնութեան, որ պարզ ասում է. «Իսկ թէ նա (հայոց եկեղեցին) կղզիա-ցեալ մնալով» ինչ վատարկեցաւ մինչև ցայ-սօր, և կամ ինչ սխալ վատարկի ասկէց վերջ

յարմար կերպով, քան առաջ, երբ զէմակի հիմնարկութիւններ չը կային, իսկ մի քանի զէմակիներ զէմակիները մայրին այնպիսի բա-րեփոխութիւններ, որոնցով թէ շատ թեթեւացաւ ժողովրդի աւելը, և թէ գործը ստացաւ բաւա-րար ընթացք և զարգացում իսկ այն նահանգ-ներում, ուր չեն մտցրած գաւառական ինքնա-վարութեան հիմնարկութիւնները, զէմակի տու-րերի գործերը վարում են նահանգական վար-չութիւնները, որոնք կազմում են ենթադրված ծախսերի նախաճաշիւր և ներկայացնում ֆի-նանսների միջնորդութեան ու պետական խոր-հրդի հաստատութեան։ Իսկ Անդրկովկասում, բացի այդ՝ նախաճաշիւրները ընդունում են են-թարկված նահանգագետների ժողովում։

Պետական խորհուրդը, մանրամասն հետազո-տելով իրան ներկայացրած հայեանքը, եկաւ այն կարգաւորութեան, որ սկսեց է տուրքերի զանաւորութեան նշանակելը, նրանց ժողովելը, ժողովելով մի քանի պարտաւորութիւններ (բե-նեքից ազատ ժամանակը և գիւղատնտեսական համարվումը գործադուլ է յօդուտ գիւղատնտե-սական գիտելիքների տարածման։ Պ. Ղազար-անան արդէն երկու ցօյց աղաչաւ (HOREZATELI- HORE HORE) ունի, ցանցած խտրելով։ Առիթ ունե-ցանք դրանցից մէկը տեսնելու։ Մի քանի խո-տեր շատ աղով հետևանքներ են տուել։ Շրջա-կայ առաջաւոր գիւղացիներից շատերը, որոնց համար ոչ մի բարոյ, ոչ մի թէօրի նշանակու-թիւն չունի, գտնելով այդ չօչակի, կենդանի օրինակը շատ գործնական՝ մտադիր են իրանք ևս սերմեր բերել ապրի և ցանկելու։ Սակայն մի երկու այդպիսի դաշտեր շատ քիչ նշանակութիւն ունեն մի ամբողջ գաւառի համար, այդ պատ-ճառով պ. Ղազարան մտադիր է իր օգուտէս ձեռնարկութիւնը դարձացնելու և այդպիսի ցոյ-ցադաշտերի թիւը հանցնելու մինչև 10—20։

Յանկայ է, որ ձեռնառն անձնաւորութիւններ և հիմնարկութիւններ, մասնաւորապէս կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութիւնը նոյառաջ այս համակրելի ձեռնարկութեանը։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

համար արժանաւորներ են յատկացրած խումբի-սում, Տաքացիներ լին արիւրին, սակայն ուսում-նարանը իր այդ արժանաւորները առ այժմ կա-պալով է տուել, իսկ կովերը ամբարանց է ու-ղարկել գիւղատնտեսի Տարբուկա ընտանիք-գիւղը, որ գտնվում է Ֆարվանա կամ Թախար-վան լճի ափին, ուր գտնվում են և պանրագործ-իւղագործը ու մի քանի աշակերտներ։

Քաղաքային երկրպետան և խորհրդի միջոցաւ կատարվողական ուսումնարաններին կից ևս բաց-վում են գիւղատնտեսական բաժիններ, առաջի-նում—բանջարեղծական, իսկ երկրորդում—այ-գեգործական։ Քիչ բացառութիւնով մնացած ու-սումնարաններին էլ յատկացրած են հողեր՝ գիւ-ղատնտեսական նպատակների համար։

Այս պաշտօնական ձեռնարկութիւններին զուգ-ընթաց ուրախալի է մասնաւորի անել և մի մաս-նաւոր ինքնաշարժի վրա։ Մեր դաւառի հարկա-յին տեսուչ Լեւոն Ղազարեան, որ մասնագէտ գիւղատնտես է, իր պաշտօնական պարապմունք-ներին ազատ ժամանակը և գիւղատնտեսական համարվումը գործադուլ է յօդուտ գիւղատնտե-սական գիտելիքների տարածման։ Պ. Ղազար-անան արդէն երկու ցօյց աղաչաւ (HOREZATELI- HORE HORE) ունի, ցանցած խտրելով։ Առիթ ունե-ցանք դրանցից մէկը տեսնելու։ Մի քանի խո-տեր շատ աղով հետևանքներ են տուել։ Շրջա-կայ առաջաւոր գիւղացիներից շատերը, որոնց համար ոչ մի բարոյ, ոչ մի թէօրի նշանակու-թիւն չունի, գտնելով այդ չօչակի, կենդանի օրինակը շատ գործնական՝ մտադիր են իրանք ևս սերմեր բերել ապրի և ցանկելու։ Սակայն մի երկու այդպիսի դաշտեր շատ քիչ նշանակութիւն ունեն մի ամբողջ գաւառի համար, այդ պատ-ճառով պ. Ղազարան մտադիր է իր օգուտէս ձեռնարկութիւնը դարձացնելու և այդպիսի ցոյ-ցադաշտերի թիւը հանցնելու մինչև 10—20։

Յանկայ է, որ ձեռնառն անձնաւորութիւններ և հիմնարկութիւններ, մասնաւորապէս կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութիւնը նոյառաջ այս համակրելի ձեռնարկութեանը։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

Քաղաքային նորմալի լիազօրները հաստատ-վել են իրանց պաշտօնում և արդէն երբեք են։ Շուտով կը լինի և քաղաքային աւաղի ընտրու-թիւնը։ Ինչպէս գրել էինք, այժմ միակ արժա-նաւորը այդ կարևոր և պատասխանատու պաշ-տօնի համար՝ Արշակ Գրիգորեանն է, որի ընտ-րութիւնը միանգամայն ցանկալի է քաղաքային շահերի տեսակէտից։

նեց, որ ինքը իրան մեղաւոր չէ համարում այն հիման վրա, որ մամուլի միջոցով արված վիրաւորանքների համար պատասխանատու է ցենզորը, և ոչ թէ խմբագիրը: Նախագահական դատարանը արդար ճանաչեց իշխան ճալմալաձէին և Սախոկիայի գանգաւոր թողեց առանց հետևանքի:

Մեզ հաղորդում են Սալմաստից մի մասնաւոր նամակով, որ ասորիների մէջ, նրանց եպիսկոպոսի սպանութիւնից յետոյ տիրում է մի անսովոր երկիւր: Քրիստոնեայ ասորիները երկիւր են կրում մահապատիւն ֆանատիկոսութեան նոր բռնկումից:

«Кавказ» լրագիրը հաղորդում է, որ ներկայ յուլիսի 26-ին թիֆլիսի կենտրոնական և Մետեխի բանտերում եղած բանտարկեալների թիւը 687 էր: Դրանցից 14 հոգի քաղաքական յանցաւորներ են:

ԱՍԱԼՔԱՆՔԱՆՔԻՅ մեզ գրում են. «Մօտ օրերս, քաղաքից ոչ հեռու գտնվող Չանդուրա գիւղում մի դժբաղդութիւն պատահեց: Գիշեր ժամանակ մի չինուկիւն է փլվել և տակը թաղել քնած ընտանիքը ամբողջովին:—մի այրի կնոջ, 15 տարեկան աղջկանը և 8 տարեկան աղաքին: Միւս օրը առաւօտեան միայն հարեանները իմանում են տխուր եղելութիւնը. փորել և երեքին էլ գտել են անշնչացած: Ամբողջ ընտանիքից ապառվել է մի երեխայ, որ այդ գիշեր պատահմամբ դաշտումն է քնած եղել, գութանի մօտ:»

ՉԱՐԱԹԱԼԻՅ մեզ գրում են. «Յուլիսի 19-ին տեղափոխվեց Բոթալիսի նահանգը՝ Զաքաթալի գաւառապետ Սամալովը, փոխ-նահանգապետի պաշտօնով: Տարաբաղաբար նրա պաշտօնավարութեան վերջին օրերին տեղի ունեցաւ մի անգութ սպանութիւն, որին զոհ դնաց կաթնի հարուածների տակ, գիշերապահ խաչանէսը: Այդպիսի սպանութիւններն և մահաւանդ գողութիւններ վերջին ժամանակներս յաճախ էին պատահում: Երեւոյի հենց, որ նոր գաւառապետ Եւզղիովը, որը արդէն ստանձնել է իր պաշտօնը, արմատախիլ կանի այդ բոլորը:»

ՍՂՆԱԼԻՅ մեզ գրում են. «Ուրախութեամբ հաղորդում ենք, որ այստեղի մի խումբ ինտելիգենտ երիտասարդներ, Նոցա կայսերական Մեծութիւնների թաղաքորդութեան յիշատակը յարգելու համար, դիմեցին նահանգապետին խնդրելով թողալութիւն—բանալու հասարակական գրադարան-ընթերցարան, գրադարան-ընթերցարանի բացումը, ինչպէս ամեն տեղ, այստեղ էլ մեծ դարկ կարող է ապա ժողովրդի առաջադիմութեան գործին, մանաւանդ որ գրադարան-ընթերցարանը պէտք է ունենայ երեք լեզուով, այն է ռուսերէն, հայերէն և վրացերէն գրքեր ու լրագիրներ:»

ԳՆՆԱՍԱՍԻ Վանքից մեզ հաղորդում են հետեւեալը. «Է՛հ, Նախիջևանի կողմից 5 հայ զալիս են վարաբաղի խօթա վանքի կալուածները ուսումնասիրելու և մի յարմար հող գտնելու, որտեղ կարելի լինի գիւղ գցել և երկրագործութեամբ պարասովել: Խօթավանքի արօտատեղիներում ամբողջ թուրք բռնակալի կողմէն թափառական ցեղերը վտանգ գգալով իրանց համար, ուղարկում են 10 աւաղակ, որոնք բռնկելով այդ հայերին մի անտառում, կտոր կտոր են անում, յետոյ նախ անելով դիակների վրա՝ այրում: Տեղական ոստիկանութիւնը կարողացել է արդէն կարանաւորել մարդապաններին, որոնք, ինչպէս լսվում է, պէտք է դատվեն զինուորական դատարանի ձեռքով:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԱՆ ԲԻՐԱՍՈՒՆԵԱՆԵՐԸ

Պետերբուրգի «Новости» լրագրի Պարիզի թղթակիցը պարզում է այն հայտնագործումը, որ ռուսի Ֆրանսիան կրեւա-կան հարցի վերաբերմամբ և ցոյց է տալիս այն միջոցները, որոնցով նա կամենում է օգնել տառապող քրիստոնեաներին: Ֆրանսիայի օրինակը կարող է ամենայն վստա-

հույթեամբ ամբողջ եւրօպայի պատկերը համարվել. ամեն տեղ մի և նոյն կարծիքներն են և մի և նոյն ձգտումները: Ահա թէ ինչ է անում և մտածում քրիստոնեայ հզօր եւրօպան:

Ֆրանսիական լրագիրները սաստիկ մեղադրում են արաւքին գործերի միևնույն շանտաժին, որ նա մոռանում է Ֆրանսիա-յի աւանդական դերը արեւելքում, որ եղել է քաղաքակրթական և ազատարար, և թիւրքերի շահերն է պաշտպանում: Այդպէս խօսում է հասարակաց կարծիքը, որ սաստիկ վրդովված է թիւրքական դադա-նութիւնների անվերջ սարսափներով: Բայց ի՞նչ է պատասխանում դիպլոմատիան հասարակաց կարծիքին: Կիսապաշտօնական լրագիրները ասում են, որ Ֆրանսիայի հանրապետութիւնը վերջին քսան և հինգ տարիների ընթացքում միշտ ղեկավար է ունեցել մի իմաստուն կանոն՝ երբեք զգացմունքի հարցեր չը մտցնել քաղաքականութեան մէջ: Հետեւեալները այնքան լաւ էին, որ կառավարութիւնը, ի հարկէ, չէ կարող նոյն իսկ մտածել նախկին սխառմիւն վերադառնալու մասին: Եւ այսպէս, ամենից առաջ հաշիւը, ամենից առաջ շահը: Արեւելեան արեւմտահայերէնները զգացմունքի տեսակէտից գոյութիւն չունեն տառնիրներ: Երբ դարձ վերջում կանգնած եւրօպայի համար, որ և է զգացմունք, որ կը թեւադրէր սրաին հաշիւ և օգտի տեսակէտը թողնել, համարվում է դժբերօտական:

Ի՞նչ է մնում անել: Ժամանակակից ասպետական հասկացողութիւնը, որ ծաղրում է դժբերօտական գաղափարը, դնելով նրան սրտի զգացմունքների մէջ, միակ միջոց իր իմաստութիւնը աշխարհի վրա սփռելու և բոլոր թշուառներին բարեար-բելու համար ընդունում է միջնորդութիւնը թիւրքաց սուլթանի մօտ յօդուա նրա իրաւագործի և անձայն զոհերի: Լսե՛ք և այդ միջնորդութեան պատմութիւնը: Եւրօպական դիպլոմատիան խորհուրդներ տալիս է, միջնորդութիւններ անում է նախապէս համոզված, որ զրանցից և ոչ մէկը չը պիտի ընդունի: Սուլթանը հրաշալի կերպով գիտէ, որ ոչ ոք եւրօպացում չի յանդիման հարցը դնել կարող կերպով, ուստի իր օձիքը ազատում է միջնորդութիւններին և միջնորդութիւններին դատարկ խոստումներ տալով իբրեւ պատասխան, մի և նոյն ժամանակ, հաւատարմով, որ իր զոհերը դիւրահաւատ մարդիկ են, նա առաջարկում է նրանց այնպիսի համաձայնութիւն, որ պէտք է նրանց նորից գցէ տանջողների ձեռքը:

Այո՛, տանիներորդ դարի վերջում եւրօպայի քրիստոնեական քաղաքականութիւնը հասկացել է որ դժբերօտութիւն է զգացմունքի ձայնը լսել այնտեղ, ուր ոչ ոք չէ հարկադրում, ուր չը կայ անփական շահի ակնկալութիւնը: Բիւսմարկի ասել է. «Ամբողջ կրեւան ինձ աւելի քիչ է հետաքրքրում, քան իմ այգու ամենափոքրիկ մի կտորը»: Եւ Բիսմարկի հանձար է. և նրան պաշտում են նրա միջնորդը հայրենակիցները: Ով ուզում է, թող խօսէ յանուն ինչ որ բարձրագոյն իդէալների, թող հնչեցնէ մոռացված խօսքեր, թող փորձեր անէ շար-թեւ մարդկային սիրտ առած բանը: Իրողութիւնը միշտ սա է. Բիսմարկի հանձար է, որից դառն են աւանդում բոլոր Հանձանները: Տանիներորդ դարը իր վերջում հրաշալի է, հրաշալի...»

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պօլսից հեռագրում են անգլիական լրագիրներին. «Տեղական լրագիրների մէջ յայտարարված է, որ Նիքսարի մօտ գտնվող Էրբիի փոխ-կառավարիչը—որը ընդդիմացել էր մահմեդականներին և թույլ չէր տուել կոտորել հայերին և որի դէմ բողոքել են մահմեդականները—պաշտօնանկ է եղել: Թիւրք լրագիրները տպագրում են Նիքսարի շրջակայքում իսլամութիւն ընդունած բազմաթիւ անձանց անուանացանկը:»

Լոնդոնից, յուլիսի 24-ից, Ռուսաց Գործակալութիւնը մեզ հեռագրում է. «Հայապետների պալատում. Կէրզումը յայտնեց, որ նա լսել է վնիդէում, Կալէում, Գունդում և Նիուե-Կէրա-սիում Ֆրանցիսկեան կրօնաւորներին այրելու և հայր Սալվատորին թիւրք զինուորների ձեռքով

սպանելու մասին: Տրապիզոնում, Նիքսարի թիւրք բնակիչները, տրված նշանի համաձայն, յարձակվել են հայերի վրա, մարթել են բոլորին, սլ ձեռք է ընկել և կողպուել են հայերի տնե-րը: Սիվասի փոխ-հեղափոխութեան զեկուցումում է, որ ոչ մի միջոց ձեռք չէ առնված անկարգութիւնների հեղինակներին պատժելու համար:»

Բերլինից հեռագրում են Լոնդոն. «Պահպանողական «Reichsbote» լրագիրը հրատարակել է մի յօդուած «Թիւրքական գաղափարները վերնագրով, որի մէջ ասում է. թէ քրիստոնեաների դայոյթը ամբողջ եւրօպայում օր ըստ օրէ կրկնապատկւում է և միայն մեծ պետութիւններ, ինչպէս եղած նախանձն է, որ արգելում է օգնել հարստահարված քրիստոնեաներին: Մի և նոյն լրագիրը հրատարակում է մի նամակ, ուղարկված Մօնաքսթիւմ ասորի մի գերմանա-հօց, յուլիսի 16-ից, որի մէջ գրված է. «Թիւրքերը մի առանձին հաճոյք են գտնում արտաշատել իրանց ֆանատիկոսութիւնը՝ քրիստոնեաների արիւնը թափելով: Ամեն օր գաղափարութիւնները կրկնվում են Մօնաքսթիւմում: Կին և աղջիկ նոյն իսկ փողոցներում, հրապարակաբար, բռնաբարվում են իրանց ծնողների և ամուսինների աչքի առաջ:»

Բերլինից հեռագրում են «Daily News» լրագիրն. «Թիւրքաց գաղափարները հետզհետէ սկսում են գրգռել հասարակական կարծիքը և հանել նրան իր լեռնաբերական դրութիւնից: Լրագիրները, ինչպէս «Nord. All. Zeitung», չարուհակում են ստանալ նամակներ, որոնց մէջ բողոքում են այն անտարբերութեան դէմ, որ Գերմանիան ցոյց է տալիս Վերսալի քրիստոնեայ եղբայրներին կրած տանջանքների վերաբերմամբ: Մի և նոյն ժամանակ կիսա-պաշտօնական օրգանը արտատպել է Միւնխենի մի լրագրի յօդուածը, որ արդարացիում և բացարարում է Գերմանիայի բռնած ընթացքը արեւելեան հարցում: Գերմանիայի քաղաքականութիւնը ղեկավարվում է միայն իր շահերով և խաղաղութիւնը պահպանելու ցանկութիւնով: Այդ չը պէտք է արգելի սակայն Գերմանիային ներքնակ սուլթանին և նրա խորհրդականներին՝ բաւարարութիւն տալ հայ ժողովրդի արդար պահանջներին. բայց դրանից աւելին անել նա չէ կարող:»

ՖՐԱՆՍԻԱՅԻՆ ԼՐԱԳԻՐ ԶԱՅՆԸ

ԴԵՎԻՍԱՐ ԺԱՅՐԻ ԳԵԼԿՈՒԹԻՒՆ

Մենք ստացանք այն գեղեցիկ կարճագոտ բովանդակութիւնը, որ կազմել է ԴԵՎԻՍԱՐ ԺԱՅՐԸ, Կ. Պօլսի Ֆրանսիական զինուորական կցորդը, որին յանձնարարված էր քննութիւն կատարել Ֆրանցիսկեան կարգին պատկանող հայր Սալվատորի սպանութեան մասին, որը 1895 թվի նոյեմբերի 18-ին, տասն և մէկ օրէի քրիստոնեաների հետ միասին, սպանվեց թիւրքերի ձեռքով, Մարաշի մօտ, Միւնիւ-դէրէսի նոյն այն արքայապետի մէջ, որի ղեկավարն էր նա: ԴԵՎԻՍԱՐ ԺԱՅՐԸ ճանապարհ ընկաւ Կ. Պօլսից մի քանի բարձր պաշտօնականների ընկերակցութեամբ, որոնք զրված էին նրա տրամադրութեան տակ սուլթանի հրամանով, շնորհիւ իրենց հեղափոխութեան համար, իսկ իրապէս նրա վրա հակելու, արեւելքի դնելու նրա առաջ և, եթէ հնարաւոր է, արդարացիւ տալու այդ սարսափելի սպանութիւնը:

Հաշիւի վաղի, որը խաղաղութիւնը հրահանգված էր, հրաման ստացաւ անհետացնելու յանցանքի հետքերը և արգելելու մահաւանդ, որպէս զի չը գտնեն հայր Սալվատորի մնացորդները:

Խիստ ճարպիկ կերպով խուզարկութիւններ անելուց յետոյ, ԴԵՎԻՍԱՐ ԺԱՅՐԸ գտաւ մի փոքրիկ հայ աղջիկ, որի հօրեղբայրը, ծառայելով որպէս ուղեցոյց հայր Սալվատորին, սպանվել էր նրա հետ միասին Աղջիկը յիշում էր, որ սպանութիւնը տեղի ունեցաւ թիւրքերի բնակած երկու տների մօտ, և նա մասնաւորապէս արաւայդ տեղը: Խուզարկութիւնից մի քանի օր յե-

տոյ, գտան մի ձորի մէջ զոհերի մնացորդները, որոնք կատարելապէս չէին այրված. բաղուկներ, մասնիկ, չորերի ցնցոտիներ, չուաններ, նման կրօնականների գործածած գօտիներին Բուրլը զրվեց մի արկղի մէջ, կնքվեց և ուղարկվեց Կ. Պօլսի:

Ամեն տեղ թիւրք իշխանութիւնները չարանեղութիւն էին ցոյց տալիս, և երբ մասնա-ցոյց էին անում այդ անպիտանութիւնների վրա, հաւատացնում էին, որ հայերն են արեւելքի զինուորից սկսած մինչև վերջին բաշխուղովը, բոլորի մէջ կատարեալ համաձայնութիւն է տիրում և ամեն տեղ գաղտնի հրաման է տրված կոտորել մահաւանդ առողջ մարդկանց, ամբողջ զինուորականները վերջ տալու համար: Այս բոլոր մանրամասնութիւնները արձանագրու-ված են ԴԵՎԻՍԱՐԻ գեղեցիկ մէջ, որ թաղ-ված է ԲԷՂՈՐԱՆԻ արխիւների մէջ:

Որովհետեւ, այդ բանը պէտք է բարձրաձայն ասել,—պ. Հանտոն և պ. Կալբոն դաւանիցներ են այդ տմարդութեանը, ուստի ոչ միայն չը հա-տարակեցին ԴԵՎԻՍԱՐԻ մայրի գեղեցիկում, այլ և թիւրքաց արտաքին գործերի միևնույն Տէվֆիկ-փաշայի պնդումների աղեցեղութեան չնորսով, որ հաւատացնում էր, թէ պ. ԴԵՎԻՍԱՐԻ զին-մամը ազգում էր քննութեան վրա՝ լսելով մի-միայն հայոց գանգաւորները—մեր զինուորական կցորդին յետ կանչեցին...:

Հ. ՎԵՐՋԻՆ

Պարիզ, յուլիսի 17/29-ին

Ֆրանսիայի քաղաքական աշխարհը և մամուլը հոգածու ուշադրութեամբ կը հետեւն կրեւան և Մակեդոնիոյ խնդրներուն: Թէ և Պարիզի օտա-նեան դեսպանատան սնդուկին դատարկութիւնը բաւական կը նպաստէ ֆրանսական թերթի-րուն անկախութեանը, բայց և այնպէս կը կար-ծենք թէ առանց այս պայմանին ալ պարիզեան մամուլը համակիր պիտի երեւն եւրօպական թիւրքոյ քրիստոնեաներու դատին: Կրեւան, Մակեդոնիոյ եւրօպայի մաս կը կազմեն, իրենց յենարան ունեն ազատագրեալ աղբակիցներ, ցեղակիցներ ու կը պատկանին օրթաղոս մեծ եկե-ղեցիին: Բարսական ուժին հեռ կը ներկայաց-նեն նաև նիւթական ուժը: Ու գիտե՛ք թէ ա-մէն կողմ յոյն գաղթականութիւնը դրամ չի խնայել հեղինակական դատին համար: Եւ յետոյ ամէնքն ալ կը տեսնեն թէ թիւրքոյ արդի վի-ճակը կարելի չէ պարտել ստոյթներով, խաբեայութիւններով, փուլուղով ամէն կողմէ սպառնալից է: Թաւն օրագիրն իսկ, այն չըխ-հայեաց թաւն-ը, որուն անօրէն պ. Էպիսկոպոս Կ. Պօլսի չըբաւ զրաւ քիչ մը իւղտեց Բարիկի դեսպան Միւնիւր պէյ, դեռ երկ իրիկուն խմբագրակա-նով մը կը սնդել թիւրքոյ անմիջական բարե-նորոգումներու հարկին վրա: Հոյն փնտնելու է, կըսէ, միակ դարմանը որով կարելի է Կլանդ առնել տալ այդ մահաւորչակ ճաթնոտումներուն, որոնք կը լստին թիւրքոյ մէկ ծայրէն միւս ծայրը, մինչև այն Մարտիոյ մէջ իսկ ուր վա-հապետները և Մեքքէի խալիֆը կը վերսկսին ծանրածանր վրդովմանք արթնել հաւատացեալ-ներու Հրամանատարին, որուն դէմ կըլին մէկ կողմէն իւր քրիստոնեայ հպատակներուն անկա-խութեան ոգին, և միւս կողմէն՝ խալիֆ զօրհա-լութիւնը իր իսլամ հպատակներուն:»

Թաւնի այս լեզուն դեռ կրնայ չափաւոր հա-մարուել քաղաքատմութեան թէ Ֆիկառօ-ի և թէ մահաւանդ ուրիշ բոլոր թերթներուն, ու Ֆրան-սայի արտաքին գործերու նախարարը կը գտն-վի այժմ բաւական դժուար կացութեան մը մէջ: «Բանի մը օր է գրավաճառներու ցոյցափեղ-կերը, կայարաններու զրախանութիւնը ցոյց կուտան հասարակութեան նոր գիւղ մը՝ «Les massacres d'Arménie»—Հայկական կոտորածնե-րը: Նախորդ նամակով մը խօսած եմ այդ գոր-ծին վրայ. նախապէս որոշուած էր անուանել զայն «Կարմիր գիւղ», բայց վերջէն յարմար-զոյն սեպտեմբը նոր անունը, և հրատարակելը, Շաւարշ Անտէրդ, չուզեց իւր անունը կցել գործին: Շաւարշուն մը մէջ չառ ճամբայ կարեց այդ գիւղը Ֆրանսական սրտերու մէջ, ակնաւոր անձնաւորութիւններ իրենց չնորհալուութիւն-ները յայտնելով պ. Բլէմանսօի, կը խօսին իրեն չառ զայրացկոտ, չառ սրտառու լեզուով մեր դատին նկատմամբ:»

ՆԱՄԱԿ ԹԻՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Կ. Պոլիս, յուլիսի 16-ին
Խառն ժողովին հրաժարականի խնդրին վրայ մինչև այսօր կարելի եղած չէ որոշ տեղեկութիւն մը ստանալ: Ըսած էի որ Խառն ժողովը «Թաղերի» մը ուղղած էր Արդարութեան և Կրօնից նախարարութեան, յայտարարելով որ պիտի հարկադրուի հրաժարիլ ամբողջութեամբ, եթէ կառավարութիւնը չարունակէ պնդել իր արտառնց պահանջներուն վրայ: Վաղը, չորեքշաբթի, ժողովին գումարման օրն է և հաւանօրէն նախարարութեան պատասխանը պիտի համար այդ նստին:

Դիմաքանան Հմայեակ եպիսկոպոս և Մկրեան տէրաբէր փոխարեաններ իրենց հրաժարականը, որպէս զի չը ստորագրեն «Թաղերի» «Փոռն» շարժական թերթը, որ հիմակ պաշտօնական օրգանն է ազգաբաւ խմբին, ուրախութեամբ կարճանագրէ այս տեղեկութիւնները: Բառ առ բառ կարողաքեմ այդ թերթին տուած մէկ լուրքն ալ, որ բողոքովին չինծու է:

«Մայրաքաղաքի բանի մը թաղերէն» (Գումաքառ, Ենի-գառու և այլն), խումբ մը ազգայնոց ստորագրութեամբ բանի մը հանրագիրը գրուեր են այս օրերս հետզհետէ ամեն. Տ. Մատթէոս Պատրիարքին, որովք ցաւ յայտներ են թէ՛ ազգը մեծապէս վնասուեցաւ. իւր անխոհեմ յամառութեան ու վարմանց պատճառաւ, և խնդրեր են, որ Նորին Սրբազնութիւնն կամ հրաժարի և կամ Օգոստոսիան Սուլթանին դիմելով ներումն և զթոյնութիւն հայցէ:

Աւելորդ է բառ մը աւելցնել այս խայտառակ ստույթեան վրայ: Կրնաք ապահով ըլլալ որ հոս ոչ ոք կարողութիւն կընծայէ այդ թերթին, որ ժամանակէ մը իվել կը հրատարակէ Ալքեանի յօդուածները «Զանապուհ» ստորագրութեամբ: Այդ թղթի տակէն շատ դիւրին է գուշակել Ալքեանի տիրացուական ոճը:

Պ—ի

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Վիեննայից հեռագրում են «Daily News» լրագրին, Վրէտէի մասնէզականները կոչում են արել Շէլլու-Խալմին՝ բողոքել Բ. Դրան և սուլթանի առաջ կրէտէի քրիստոնեաների պահանջները դէմ, յայտնելով որ եթէ նրանց պահանջները ընդունվեն, կղզին կը դադարի լինել մի այնպիսի տեղ, ուր մասնագականները կարող լինէին սարկել անվտանգ և ազատաւ:

— Կ. Պոլսից հեռագրում են, որ մինիստրներն մի արտակարգ ժողով տեղի ունեցաւ. իշխող-կիսովում կրէտէի գործերի համար և հաւանական է, որ մինիստրների փոփոխութիւն լինի:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, 24 յուլիսի: Բարձրագոյն հրաման. Չէրնոմորեան չրքանը հանել կառավարչութեան կողմից: Կուրանի չրքանի պետի իշխանութիւնից և կազմել այդ չրքանի, իր ալմաստ սահմաններն մէջ, Չէրնոմորեան նահանգ, մուսուլմաններով նրան Սնդրիովկանի կազմութեան մէջ. յիշեալ նահանգի կառավարութեան տեղը նշանակել Նովոօբուխով քաղաքը: Չէրնոմորեան նահանգի տեղական վարչական հաստատութիւնները կազմել Սնդրիովկանի նահանգների համար դրված ցուցմունքների հիման վրայ, ինչպէս և համաձայն այն կարգադրութեան, որ հրատարակված է «Правит. Вѣстникъ»-ի 161 համարի մէջ:

ՆԻՃՆԻ ՆՈՎՊՈՐՈՒ, 24 յուլիսի: Մեքենաների բաժնի էկսպոնէնտները հաւաքում են դրամագրութիւն մի տէնիական զարոյց բանալու համար ի յիշատակ Նոյա կայսերական Մեծութիւնների ՆիՃնի-Նովոօբուխով քաղաքի: Տեղի ունեցաւ մեծ հրդէհ, որ փայլուն կերպով ավարտուեց թէ ցուցահանդէսի չինութիւնները ազատեն կրակից բռնկելու վտանգից: Եկող կիրակի կայանաւոր է մի մեծ միջազգային օժանդակութիւն, Բարանովի հովանաւորութեան ներքոյ, Տուլսի տնտեսականութիւնների նման:

ՏՕՄՍԿ, 24 յուլիսի: Յուլիսի 23-ին եկաւ առաջին երկաթուղային զնաքը, որ հանդիսաւոր կերպով ընդունվեց ամբողջ քաղաքի կողմից:

ԼՕՆԻՕՆ, 24 յուլիսի: Լի-Հունի-Չանկ այցելեց մարզիկ Սուրբիլին, յետոյ գնաց լորդերի և համայնքների ժողովը, որտեղ խօսակցեց Չէմբլէնի հետ:

ՄՕՍԿԱ, 25 յուլիսի: Յուլիսի 24-ին Մուկվայի և Պետերբուրգի մէջտեղ փորձում էին ուղղակի և կոր գծով 1,300 վերստ տեղ՝ տէլեֆոնը երկաթի թելերի միջոցով: Խօսակցութիւնը, երկնցողութիւնը և երաժշտութիւնը պարզ կերպով լսվում էին: Մի և նոյն ժամանակ դուզահեռական թելերով կատարվում էր սովորական հեռագրական հաղորդակցութիւնը:

ՊԱՆԿՄՈ, 25 յուլիսի: Փչում է արտակարգ տաք սիրօքը: Բամի: Տաքը 44 աստիճան է ըստուերում և 52 1/2 արևում: Ազգաբնակչութեան առողջական վիճակը շատ լաւ է:

ԼՕՆԻՕՆ, 25 յուլիսի: Լի-Հունի-Չանկը գնաց Օսթրն թաղուհուն իր հաւատարմագրերը յանձնելու համար:

ԼՕՆԻՕՆ, 25 յուլիսի: Կանէայի նախկին նահանգապետ Հասան փաշայ յուլիսի 21-ին նորից հաստատուեց այդ պաշտօնի մէջ: Երբ յուլիսի 22-ին Հասան փաշան սկսեց վերահսկողական ճանապարհորդութիւն անել, քաղաքի չրքականերում հաւաքված մի քանի հազար հոգի մասնատակաւեր յարձակվեցին նրա վրայ, վեր բերին ձիուց և աստիկ կերպով ձեռնեցին: Քրիստոնեայ ազգաբնակչութիւնը համակված է սարսափով: Կանէայից ուղղակիված զօրքը վերահաստատեց կարգը: Ազգային ժողովի քրիստոնեայ պատգամաւորները թողնում են Կանէան: Մի քանիսը դարձեալ միացել են ապստամբների հետ:

Մակեդոնիայում 200 ապստամբ յուլիսի 22-ին ջարդվեցին 300 հոգուց բաղկացած թիւրք զօրաբանի ձեռքով: Ապստամբները Բրօֆատի առաջնորդութեամբ ըստովին յարկվել են վէրիայի և Ֆլորինայի մէջ տեղ:

Խմբագիր՝ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԲԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչ՝ ԱՆԴՐԵՅԱՍ ԱՐԹՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդհանրական թամբի տակի, ամբակի և կաշու իւղ

ՍՊՈՐՏ
Պ. ԿԵՕԼԵՐ ԵՆ ԸՆԿ.՝ ՄՕՍԿԱՅՈՒՄ
Ընկերութեան գործարանի.
Երկրում է
ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԵՆ ԲՈՒՐ
Նշանաւոր առևտրականների մօտ:
(19) 1—3

ՄԵՂԱՆԻ ԱՂ

Քիմիական մաքուր
Պ. ԿԵՕԼԵՐ ԵՆ ԸՆԿ.՝ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ
ՄՕՍԿԱՅՈՒՄ
Ժախվում է ԱՄԵՆ ՏԵՂ, ԲՈՒՐ Նշանաւոր առևտրականների մօտ:
Այդ ազդ գիպրոսկոպիական չէ և այդ պատճառով աղամանի մէջ երբեք կոյտեր չէ կազմում:
(20) 1—3

Թաւրիկի զարդաների համար հարկաւոր են ՎԱՐԺՈՒՅԻՆԵՐ և ՌՈՒՍԵՐԻՆԻ ՌՈՍՈՒՑԻՅ: Գիմել Սաքսոնիա՝ հիւրանոց № 4: (№ 86) 1—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Կիրակի օր, յուլիսի 28-ին, երեկոյան 9 1/2 ժամին, նշանակված է ժողովրդանի անդամներին ԸՆԿԵՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ՝ քուէարկելու ժողովարանի անդամութեան համար առաջարկված կանկրատներին:
№ 84 (Ե. չ.) 2—2

Ռ Ր Ո Ն Ո Ւ Մ Ե Մ
ԳՈՐԾԱԿԱՆՆԵՐ

Կամ մի այլ պաշտօնի Գրեմս ուսուցիչի և հայերէն կարգաւ և գրել: Հասցէ՝ Солдатский Базаръ, домъ Мухранскаго, Давитханову.
(№ 82) 4—4

Լ Ր Յ Ս Ե Ս Ա Ն
ՆԻՅՈՂԱՅՈՍ ՏԻԳՐԱՆԵՆԵՆԻ

„BAIATHI SCHIRAZ“
ԲԱՅԱԹԻ-ՇԻՐԱԶ
Երրորդ աշխատութիւն

Երկրում է ԹԻՖԼԻՍԻՍԻՄ՝ Սուլթանաճեանի, Լանկոյի և Ֆարիկայի մազաղիներում:
Գիմել 60 40Պ.

Հիշեալ մազաղիներում գտնվում են նոյն հեղինակի
ԿՈՎԱՍՍԵԱՆ ԵՐԿԵՐ և ՊԱՐԵՐ, գործ I. 80 4.
ԲԱՅԱԹԻ-ՔԻՐԻՊ՝, գործ II. 60 4.
(№ 69) 5—5

ՕԺԻՏԻ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա Ղ Ձ Կ Ե Ր Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԻՆ Է 23,000,000 ՐՈՒՐԻ:
Ընկերութեան առկուսարիւր թղթերը պահվում են պետական բանկում:

Ծնողներին, խնամատարներին և առհասարակ այն անձանց, որոնք ցանկանում են ապահովացնել աղջկանց ապագան, «ՐՕՍՍԻԱ» ընկերութիւնը առաջարկում է ՕԺԻՏԻ (բաժինը) ԱՊԱՀՈՎԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Օրինակ, եթէ ցանկանում են երկու ամեայ աղջկայ համար ապահովացնել 5000 ՐՈՒՐԻՆ ՕԺԻՏ, այնպէս որ, 18 ՏԱՐԵԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ստանան այդ գումարը, (այսինքն 16 տարուց յետոյ), այն ժամանակ այդ տեսակ ապահովագրութեան համար ապահովագրողը «Րօսիա» ընկերութեանը պիտի վճարի ամեն 3 ամից յետոյ 52 ՐՈՒՐԻ:

Սոյնանման ապահովագրութիւններ կարելի է կայացնել նաև այն պայմանով, որ ապահովագրողին անմիջապէս վերադարձվին բոլոր իր վճարած տուրքերը (պրէմիաները), եթէ միայն ապահովագրված երեխան վախճանվի պայմանաւորեալ ժամանակից առաջ:

1895 թւի յունվարի 1-ին «ՐՕՍՍԻԱ» ընկերութեան մէջ ապահովագրված էին 31,701 անձինք 83,708,760 ՐՈՒՐԻ: Դրամագրում:

Տղայ երեխաների համար ևս կարելի է ապահովացնել դրամա գլուխը նոյն կերպով, ինչպէս աղջկանց, և այդ դրամագրուիւր կը ստացվի իրեն թողակ (պէնսիա) ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՐԻՆԱԿԵԼՈՒ համար, եթէ միայն ապահովագրած երեխան կապրի մինչ պայմանաւորեալ ժամանակամիջոցը:

Ապահովագրութեան մասին յայտարարութիւններն ընդունվում են և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդվում են Վարչութեանը Ս. Պետերբուրգում (Большая Морская, սեփական տուն, № 37), Կովկասեան շրջանի համար ընկերութեան Վարչութեան մէջ, որ գտնվում է՝

ԹԻՖԼԻՍԻՍԻՄ, Սերգիևսկայա փ. տ. № 6. (երկրորդ յարկում) և բոլոր գործակալութիւններում կայսրութեան բոլոր քաղաքներում: (№ 71) 28—52

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր

ՏԱՍՆՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողները ստանում են ա տ տ ե ս տ ա տ ն ե թ:

Աւանդելի առարկայք սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական Թուարանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկալին), 4) Թուարանութիւն համընթաց վրայ, 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) Գեղարուութիւն, վատ ձեռքի ուղղերը:

Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 16-ից: Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 2-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը, և երեկոյան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Սօրթակում, Ալեքսանդր Փրիզմովի տանը, № 9, Սերգիևսկայա և Նազարեայա փողոցների անկիւնում: Մրադիրը և կանոնները կարելի է տեսնալ ձրիապէս և եղբ. Մովսիսիանի բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են Тифлисѣ, С. П. Мануэльянцъ.

(Ե. չ.) № 73

9—25

Բ Ա Գ Ո Ւ

Կառավարութեան քոյտութեամբ

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅԲ

ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

(Պարբերաբար իւրաքանչիւր 4—5 ամից յետոյ)

ՄՐԱԳԻՐ. 1) առևտրական թուարանութիւն, 2) ՆԱԻԹԱՅԻՆ ԱՐԴԻՆԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ, շղենաւային, առևտրական և բանկային ԿՐԿԱԿԻ ՀԱՇՈՒՍՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ (теория и практика). 3) Թուարանութիւն համընթաց վրայ. 4) առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն:

Ընդունելութիւնը օգոստոսի 20-ից, պարապմունքները սեպտեմբերի 10-ից:

Գիմել՝ БАКУ, Татарская ул. д. № 30, կամ въ контору Бакинск. отдѣл. «Пр. Повьяно-вы и К.»

5—15 (№ 77)

(չ)

Դատաւոր-հաշուապահ՝ ԱՐՇԱԿ ՏԵՐ-ԳԱՊԱՐԵԱՅԻՆ